

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

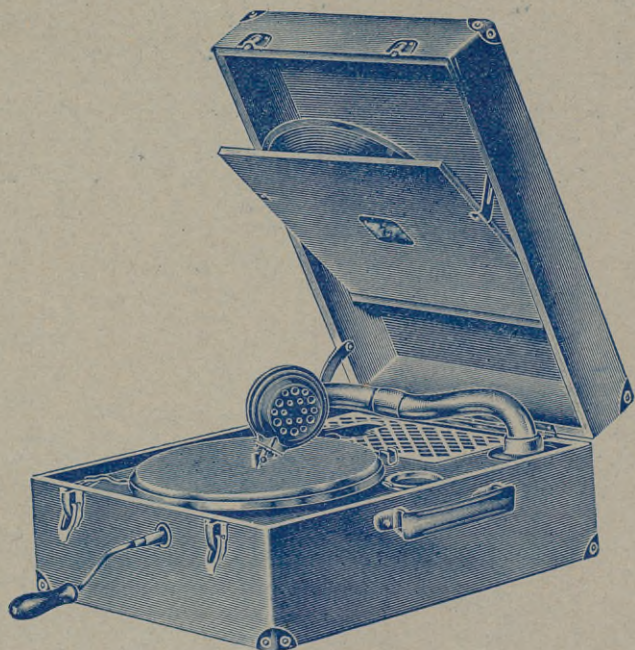

ÄRGÅNG 17

MAJ

1930

Resegrammofoner

Av en händelse har jag lyckats komma över ett begränsat parti resegrammofoner enligt ovanstående kliché, som utförsäljes till det fabulöst billiga priset av endast kr. **55:—** netto pr st.

Vanligt pris kr. **90:—**.

Apparaten är försedd med snäckverk och tabulator. Ljuddosa: Nirona-Superior-O. Koffert av trä (ej papp) med bästa konstläder i svart, blå eller röd färg. Skivfack för 6 à 8 plattor.

Storlek 38 × 29 × 15 cm. Vikt 4,5 kg.

På grund av Saxofontonföringen är denna gramfon synnerligen lämplig för inlärandet av främmande språk enligt Linguaphone-metoden, erkänd av våra främsta språkexperter.

Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Rekvirera genast då efterfrågan är stor!

ETT ÅRS GARANTI mot fabriktionsfel.

T. NYBERG, Järnvägsg. 54, Sundbyberg

HERTHA

ÅRGÅNG XVII

MAJ 1930

HÄFTE 5

H e m s y s t r a r .

H emsystersaken har börjat tyst och växt stilla. Nu visar det sig, att den äger livskraft och stora möjligheter till utveckling. Jag ville därför påkalla uppmärksamhet och intresse för denna sak bland tidskriften Herthas läsare.

Det talas ofta om hemmens kris i våra dagar. Hemmen befinna sig nog alltid i en kris. Allt som lever är underkastat växling och förändring och hotas av faror. Men allt som har något av det eviga livet i sig överlever alltid varje kris och förnyar sig.

Här är icke platsen att orda om hemmens inre kris, som vållar mångden mycken oro. Dock må det sägas, att tecken ej saknas, som tyda på att vissa, nu gammalmodiga ideal åter komma att stå som ledstjärnor för unga släkten, vilka det åligger att grunda framtidens hem.

Här skall sägas ett ord om hemmens yttre kris, d. v. s. den mycket stora omläggningen av hemmens arbetssätt, som skett under den närmast gångna generationen och alltjämt sker. Mycket arbete har tagits från hemmen och lagts på andra. Jag menar då icke blott all tillverkning av förnödenheter, som fordom skedde inom hemmen och som nu tillhör industrien. Denna omflyttning

av arbete är så pass gammal och beaktad, att det icke längre är nödvändigt att påpeka vad som fordom var. Men andra hemmens åligganden hava mer nyligen flyttat därifrån. Barnens fostran sker alltmer genom skolorna och föreningar och sammanlutningar, som hava arbete bland barn och ungdom på sina program. Sådana föreningar äro scoutrörelsen, S. S. U. H. och många andra mer eller mindre ideella rörelser. Därtill kommer att barnantalet numera är så fåtaligt i de flesta familjer att hela barnuppfostrans problem kommer under en helt annan aspekt än i de gamla hemmens och de stora syskonskarornas tid.

Sjukas och åldringars vård har i mycket stor utsträckning flyttat ur hemmen till speciella inrättningar.

Bostadsfrågan, som länge varit kritisk, tyckes hava kommit i ett gynnsammare läge. Trångboddheten har lättat för vissa samhällslager, och en utjämning har skett. Bostädernas praktiska inredning liksom i allmänhet den alltjämt pågående rationaliseringen av hemarbetet minskar behovet av arbetskraft för hemmens skötsel.

Allt detta gör att ett växande antal hem blott giva arbete åt en person, nämligen husmodern själv. Där-

När Ni går till posten,

går Ni även till postsparbanken landets största o. säkraste sparkassa

Samma sparbanksbok gäller över hela landet. Direkta uttag av intill 300 kr. **Ränta 3 1/2 %**

med har hembiträdenas roll blivit en helt annan än fordom. I de små hemmen saknas de alldeles. De finnas i stället i allehanda större företag, som övertagit många av hemsens funktioner: sjukvårdsinrättningar, barnbördshus och barnhem, internatskolor, lunchställen nära arbetsplatserna, klubblokaler, pensionat och restauranger för umgängeslivet.

Men de små hemmen och i all synnerhet de fattiga hemmen och de ensamboende kunna icke lämnas utan stöd och hjälp, då husmodern på grund av sjukdom, överansträngning eller barnsbörd blir urståndsatt att själv vårda sitt hem och sina barn. Här börjar hemsystemens verksamhet.

Tanken att utbilda hemsystrar uppkom vid Uppsala Hemskola. Denna skola grundades för att giva större utbildning, djupare uppfostran och ett fastare kallelsemedvetande åt våra hembiträden. Meningen var också att sammansluta dem till ett förbund eller en kår. Initiativet till denna hemskola togs av rektor Manfred Björkqvist, Sigtunastiftelsens och Humanistiska Läroverkets skapare. Inom Uppsala Hemskola uppkom alltså tanken på att utbilda hemsystrar. Den som först uttalade tanken torde hava varit dr. Ida Norrby, medlem av Hemskolans styrelse. Och den sattes snart i verket. År 1920, alltså för tio år sedan, utbildades och invigdes den första hemsystemen vid Uppsala Hemskola. Hon har alltsedan varit anställd av sin egen skola för verksamhet inom Uppsala. Skic-

kelsen fogade det så att vår första hemsyster ägde ett för kallelsen ägnat sinnelag. Hennes gärning har blivit välsignad av många hem, där hon trätt in hjälpende, stödjande och arbetande. Jag har direkta vittnesbörd därom. Hon fick själv gåvan att kunna giva den rätta prägeln på kallet från början.

Den som ägnar sig åt hemsystemkallet får ej vara rädd för "grydesot og vāskeklud". Hon får över huvud taget ej vara rädd att taga i. När hemsystemen kommer in i ett hem, är det sysslorna som måste skötas. Sängen skall bäddas, golvet skall sopas, barnen skola sändas ordentliga till skolan, maten skall anskaffas och lagas, allt sådant som mor i ett enkelt hem måste sköta. Och man måste betänka att hemsystemen ofta kallas till sådana hem, där hustrun av sjukdom eller överansträngning, ålder eller klenhet sedan en tid ej orkat hålla ihop och vårda hemmet som hon velat, utan där vanvården, tillfällig eller konstant, redan börjat märkas. Med takt och insikt måste allt sättas i stånd igen. Hon får icke påpeka bristerna och beskärma sig över dem utan avhjälpa dem. Det händer att hemsystemens handtag i hemmet blir en uppräckning och lärdom för en försagd husmor för framtiden.

Det tyckes självklart, men bör påpekas, att för de hem, där hjälp bäst behöves, tarvas ock den bästa hjälpen.

Därför är utbildningen av hemsystrarna en synnerligen viktig fråga.

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — B₁₁GÄR PROSPEKT.

Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge.* Telefon: 2 och 27.

Under de tio år som hemsystrarnas verksamhet varit i gång, har erfarenheten visat, att utbildningstiden behövt göras längre och själva utbildningen både grundligare och mer omfattande än man förut menade. Den omfattar nu den fullständiga ettåriga hushållskursen, vari ingår tre veckors barnavård. Under hela detta år pågår varje vecka ett bibelstudium under ledning av en av stadens präster. Därtill kommer en sex månaders kurs i teoretiska och praktiska speciella ämnen, under tre månader meddelade på Samariterhemmet.

Det kan ej undvikas att en ny företeelse mötes av frågor, undran, kanske även av en viss misstro. Hemsystrarna hava ej kunnat undgå detta. Man har frågat: Kunna ej hemsystrarna komma att sammanblandas med sjuksköterskorna och därigenom på något sätt äventyra sjuksköterskornas genom lång utbildning och hög kompetens erövrade kåransende. Man kan endast hänvisa till den gärning hemsystern gör i hemmen. Varken sjuksköterskan, församlingsystemen eller diakonissan åtager sig att stanna kvar i det hem som besöks och göra dagens enkla sysslor, vilket just är hemsystemens uppdrag. I praktiken har det visat sig att tillgången till en hemsysterkraft är ett nödvändigt komplement till församlingsdiakonissornas eller distriktssköterskans arbete. Hemsystern får anvisning av dessa och samarbetet har varit utmärkt. Lika visst som

varje god husmor borde hava vissa insikter i sjukvård och barnavård, lika visst är sådan insikt av nöden för en hemsyster. Och eftersom hon i många olika hem kommer ständigt olika människor till mötes, bör naturligtvis hennes insikter vara mer metodiska och grundliga än man kan fordra av en husmor i allmänhet, som blott har det egna hemmets behov att tillgodose.

Ena dagen kommer hon måhända i ett hem, där en värkbruten gammal behöver få det gott bäddat åt sig, en annan dag är hon i ett hem där den unga modern kommer ovan och medtagen från barnbördshuset och behöver få hjälp med skötseln av ett litet spätt barn. En tredje dag har en pojke rispat benet mot en spik och behöver få ett sår tvättat och omlagt. O. s. v. En hemsyster behöver handlag och vana vid vad man skulle kunna kalla hemsjukvård. Hon genomgår därför under utbildningstiden en samaritkurs, biträder i barnavård samt tjänstgör en tid på ett sjukhem för gamla och kroniskt sjuka.

Vi komma vidare till frågan om hemsystrarnas anställning. Såsom redan är nämnt, anställdes den första hemsystern av själva utbildningsanstalten, Uppsala Hemskola. Denna Hemskola, som den vanligen kallas, står bakom varje anställd hemsyster, och hon tillhör dess hemsysterkår.

Kontrakt för hemsystemens anställning uppgöres med Hemskolan, som också söker sörja för hennes pensio-

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förnämlig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

nering och sjukvård. Hemsystemen garanteras utom fri bostad, lyse, värme och tvätt och två kronor om dagen i matpengar de dagar, då hon icke kan påräkna fri kost i sin tjänst, en månads lön av 50 kronor. Dessutom insändes till Hemskolan av den anställande per månad 12 kr. 50 öre, till ålderstillägg och 10 kr. till pensionering av hemsyster.

Hemskolan förblir alltså det sammanhållande bandet, hemmet kan man säga, för hemsystrarna ute i arbete. Där hava de fått icke blott utbildning och fostran i kristen livsåskådning, som för dem framhållit tjänandets storhet, där hava de ock fått sin högtidliga invigning. Dit samlas de för s. k. hemsysterdagar, då de få tala om sina angelägenheter, få råd och anvisningar. Det säger sig självt att föreståndarinnan vid en sådan institution som Hemskolan äger ett synnerligen maktpåliggande värv, ett moderskall som skall räcka vida. Hemskolans nuvarande föreståndarinna, fröken Anna Lutteman förenar med stor praktisk duglighet inre personliga egenskaper, som göra henne ägnad att bliva den moderliga ledarinnan hon bör vara. Hon följer sina hemsystrar med brev och besök. Hon tager emot dem med öppen famn, när de komma "hem". Hon står emellan dem och de anställande korporationerna och ordnar deras angelägenheter. Hemsystersakens vänner kunna ej nog uppskatta

att på den ansvarsfulla posten äga rätta personen.

Sveriges Husmödrars Riksförbund (S. H. R.) har i början av verksamheten trätt i förbindelse med Hemskolan och överenskommit om ovanskrivna villkor för hemsystrars anställning. De första anställarna voro också Husmodersföreningar på olika ställen i landet. Så finnas hemsystrar anställda av Husmodersförening i Örebro, Kristinehamn, Hälsingborg, Malmö, Uppsala, Trälleborg, Umeå, Kristianstad, Malmberget, Alingsås, Mariestad, Östersund, Borås, Falun. På andra ställen har Röda Korskrets, Diakonikrets eller Hjälpförening anställt hemsyster. På ytterligare ett par ställen har kommunen som sådan anställt henne och i Skellefteå, den sist besatta platsen, står Fredrika-Bremer-Förbundet som anställare.

Intressant är att genomgå redogörelserna för hemsystrarnas arbete. listorna på de personer, som påkallat hjälp, visar en mångfald olika yrken och samhällsställningar. Påfallande är att tjänstemannaklassen är ungefär lika talrikt representerad som hantverkarna. Man finner ingenjörer, läroverkslärare, officerare och präster lika väl som järnvägsmän, vaktmästare, arbetsförmän och poliser. De flesta torde själva kunna betala den föreskrivna avgiften. I ömmande fall nedsattes eller efterskänktes avgiften på den anställande föreningens resp. kommunens ansvar. Även

SVEDBERGS SKRIVUNDERLÄGG

Välkända sedan 1919.

Specialtillverkning.

Äkta handarbete.

Lämpliga presenter. Monogram i Läderplastik.

LÄDERPLASTIK färgas och monteras omsorgsfullt.

Ernst G. Svedberg, Jungfrugatan 6, Stockholm. Tel. Ö. 1768.

OBS.! Sveriges första tillverkare av finare Skrivunderlägg. OBS.!

ensamstående gamla och klena besökas och få hjälp.

Utvecklingen har nu gått därhän att flera föreningar och kommuner begära att få anställa hemsystrar än det ännu finnas utbildade sådana att tillgå. I en organisation, som är lämplig för våra moderna samhällens, enkannerligen städernas och industri-

samhällenas levnadssätt, har en beprövad och nödvändig tjänst åt hemmen i brydsamma tider återuppstått. Här är alltså ett kvinnokall berett, som begär unga friska kvinnor med god vilja och förmåga att tjäna och hjälpa medmänniskorna.

Uppsala i maj 1930.

ANNA SÖDERBLOM.

Till Agnes Brantings minne.

Sitt namn har Agnes Branting för alltid skrivit in i det fylliga och vackra kapitel av svensk kulturhistoria, som skall omfatta ett litet märkligt skede, 1900-talets tre första årtionden.

Hennes grepp var så stort och så säkert, hennes gagn så djupt och så omfattande. Man må glädjas över vad denna konstnärligt högtstående, djupt kunniga, sin verksamhet hängivna men alltid ödmjuka personlighet förmådde att verka, där hon som banbrytare gick fram å ett länge förgätet och ur räkningen lämnat område; men man må förvånas över hur otroligt mycket hon hann med, hur det icke blev vid en stor gärning hon knöt sitt starka intresse och sin sällsporda flit, utan hur hon också kunde taga sig an och utföra andra stora och betydande uppgifter, alltför närliggande hennes egentliga verksamhet, alltför betydelsefulla, för att hon skulle kunna lämna dem

åsidå. Hennes hängivenhet, hennes pliktkänsla och en järnflit, som kom henne att icke sällan fördubbla dagens arbetstimmar, äro hemligheter-na till att det blev henne förunnat att efter sig lämna så stora ting fullbordade.

Licium — Pietas — monumentalverket Medeltida vävnader och broderier i svenska kyrkor, alla stora verk, äro Agnes Brantings verk. Hur se vi icke tack vare Licium kyrkornas skrudkonst pånyttfödd, förstådd och uppskattad i de allra vidaste kretsar, åtrådd och tagen i bruk av alla svenska kyrkor, från de stora katedralerna och till de ödmjukaste små kapellen, till dess att det svenska gudstjänstfirandet kan sägas ske under samma yttre former, vilka voro hävdvunna redan under medeltidens dagar.

Pietas; de svenska helgedomarna visade sig rika på äldre tiders högtstående skrudar, en hel överrik skatt,

Fönster putsas bäst med **HÄXAN**

men genom oförstånd och slapphet illa faren och sitt fördärv nära. Det konstkunnigaste, ömmaste omhändertagande kom här de ömtåliga gamla tingen till del, och så är denna enastående arvedel, allt det, som en gång smyckade fädernas kyrkor i vårt land, bragt i det skick, att den, försiktigt handhavd, kan bestå i långliga tider framåt.

Agnes Brantings lärdom, hennes djupa insikter hade burit upp Licium och Pietas och en viss litterär verksamhet, där hon i skrift och i tal klargjorde de liturgiska skrudarnas betydelse och uppgift. Men hennes trägna sysslande med allt det främsta inom området, som svenska helgedomar någonsin ägt, gav impulser till ett ännu djupare inträngande i ämnet; Medeltida vävnader och broderier i svenska kyrkor blev frukten av långa års hängivna möda. Det är sant, att denna arbetsbördade delades, att hon som medarbetare ägde en av våra främsta forskare inom området, professor Andreas Lindblom. Men sin mycket dryga andel ägde Agnes Branting i att verket i fråga blev det monumentalverk, där allt vad vävspole och nål åstadkommit inom tidiga perioder, inom Väster- och Österlandet under denna utövnings främsta epoker, blev klarlagt som aldrig tillföre, det främsta och mest omfattande verket i sin art hittills, och därtill det förnämligaste och mest storartade verk, som under senare år utgått från svensk officin.

Agnes Branting är borta, och för-lusten känns bitter och oersättlig. Men i hennes verk, som skola bestå, har hon skänkt oss en arvedel av det icke lätt förgängliga slaget.

ELISABETH THORMAN.

S. K. N:s representation vid Internat. Kvinnoförbundets Wienkongress.

Vid kongressen i Wien 26 maj—7 juni, Internationella Kvinnoförbundets general-församling med företrädare från national-förbunden i alla de fem världsdelarnas länder, representeras Svenska Kvinnornas Nationalförbund genom en delegation, bestående av: fröken Ingegerd Palme, delegationens ordförande, advokaterna Mathilda Staël von Holstein och Ruth Stjernstedt, samtliga medlemmar av S. K. N:s Centralkommitté; av svenska medlemmen i Int. permanenta yrkeskommittén fröken Ida Östling och i subkommittén för konst fröken Ida Thoresen; representanterna för till S. K. N. anslutna föreningar fru Märtha Silfverhjem och fröken Elisabeth Barnekow; vidare av fru Elisabeth Krey Lange, fröknarna Greta Edelfelt, Hedvig Ödman, Augusta Wilcke, friherrinnorna Gunhild Cederström och Aurore Klintberg samt i Wien bosatta fru Elsa Björkman-Goldschmidt. Möjligen kan delegationen räkna på det värdefulla tillskottet av fröken Kerstin Hesselgrens närvaro vid kongressen, detta beroende på om hon kan disponera sin tid för ändamålet.

Ett statsanslag av 1,500 kronor har tilldelats S. K. N. som bidrag till representationskostnaderna.

Äkta Vadstenaspetsar

välknyplade och av finaste kvalitet, köpas fördelaktigast hos

Hanna Larsson, Vadstena

Tel. 43

Prov sändes på begäran

Tel. 43

V a n a r t s l a g e n .

Kungliga propositionen om lag angående åtgärder mot vanartigt levnadssätt har framkallat flera motioner i riksdagen.

Med en särdeles ingående motive-ring yrka herrar Möller, Olsson, Sandler, Bärge och Björnsson i första kammaren avslag på kungl. maj:ts förslag samt att, vid utarbetandet av ett nytt förslag, av motionärerna framställda erinringar måtte beaktas.

Grundmotiveringen är att det vore oriktigt att, såsom förslaget gör, överlåta fastställandet av yttersta påföljden för lösdriveriet, frihetsberövandet, icke åt domstolarna utan åt administrationen: poliskamrarna i de största städerna och eljest länsstyrelserna. Något giltigt skäl för denna anordning hade ej förebragts, och den allmänna utvecklingen av rättsuppfattningen vore att icke administrationen borde inrymmas befo-genhet över medborgarens frihet. Icke heller vore invändningen att praktiska vårdnadsuppgifter skulle ligga fjärran från domstolarnas hävdvunna uppgifter riktig.

Den moderna tendensen går tvärtom i riktning att pålägga domstolarna vidsträckta vårdnadsuppgifter. Övervägande av hjälpåtgärder vid sidan av interneringspåföljden vore domstolen fullt lika ägnad att taga upp som polismyndigheterna. Den kriminalisering av lösdriveriet, som

överflyttandet till de judiciella myndigheterna innebär, vore ej heller beroende av en omedelbar strafflagsreform; en partiell reform kunde härvidlag genomföras, liksom i andra fall gjorts. Med påpekande av att då yrkande av lagförslaget nu i sin helhet gjorts, detaljkritik vore överflödig, göra motionärerna dock till sist en del erinringar, vilka de, som ovan anförts, önska beaktande för vid ett nytt förslags utarbetande.

Direkt avslag på propositionen yrkas likaledes i första kammaren av herrar Reuterskiöld och Löfvander, men ur helt annan synpunkt. Motionärerna mena att den uppfostrande och hjälpande verksamhet, med avseende på lösdrivarna, som utgör grunden för lagstiftningsförslaget, vore en oriktig utgångspunkt, de mänskor det här gäller vore överhuvud i regel ej uppfostringsbara, och tvångsarbete vore det riktiga straffet för tredskande försörjningspliktige.

Fröken Hesselgren motionerar, också i första kammaren. Hon uttalar sin tillfredsställelse med att förslaget hänför ärenden av den art det rör sig om, när det gäller ungdomar under 21 år, till barnavårdsnämnd, men opponerar mot bestämmelsen att icke desto mindre behandlingen av dessa ungdomar skall ske efter vanartslagen och ej barnavårdslagen. Vidare riktar hon sig mot par. 3 och

RONNEBY BRUNN

Sveriges förnämsta kurort. Säsong 1930 5 juni—slutet av augusti.

Alla moderna kurmedel och fullständig medicinsk
behandling av framstående läkare.

par. 2 mom. 3 och förslaget där uppdragna grunder för ingripande. Åtgärderna mot ungdomens vanart böra läggas på en mycket bredare bas än vad förslaget gör, menar motionären. Likaså anser hon att sedeslöshetens bekämpande nås effektivast och enklast genom vissa ändringar i strafflagen samt genom kraftigt understödande av det enskilda hjälparbetet. Slutyrkandena äro att vanartslagen måtte äga tillämpning endast å personer, som fyllt 21 år; vidare att prostituerade över 21 år undantagas från vanartslagens område samt att riksdagen måtte begära att Kungl. maj:t till 1931 års riksdag ville inkomma med förslag till sådan ändring av barnavårdslagen att dess tillämpning utsträcker till ungdom under 21 år, och att i fall det föreliggande lagförslaget ej antages, nu gällande lösdruvarlags tillämpningsområde ändras från 18 till 21 år.

Till sist yrkas att riksdagen måtte begära att Kungl. Maj:t till 1931 års riksdag ville inkomma med förslag till ändring av strafflagen efter de i motionen angivna grunderna.

I andra kammaren ha herrar Mossesson och Hallén lagt fram en motion med yrkande på flera detaljändringar i förslaget. Motionärerna rikta sig mot den tillämnade polismyndigheten samt gå vidare in för en mera effektiv hjälpverksamhet i ganska nära överensstämmelse med herr Ragnar von Kochs förslag av år 1926.

Emellertid kommer nu ej förslaget upp vid årets riksdag då utskottet beslutat att ej realbehandla detsamma.

F. B. F:s årsmöte i Stockholm.

Programmet för årsmötesdagarna den 16—17 juni i Stockholm är nu preliminärt uppställt. Förhandlingarna komma att äga rum i Föreningen Årstas lokaler, 20 Smålandsgatan.

Förmiddagssammanträdena uppta ordinarie årsmötesärenden, vidare tänker man sig en diskussion angående sättet för kretsarnas hörande angående förbundets skrivelser samt frågan om F. B. F:s samarbete med andra kvinnoföreningar. Som inledare i den sistnämnda frågan räknas med fru Gertrud Törnell, Stockholm, och fröken Gudrun Langenheim, Mariestad.

För sammanträdet efter lunchrasten den första dagen föreslås eventuellt ett föredrag rörande en del betydelsefulla utredningar från kommittéarbetet för pensionsförsäkringens omorganisation. Som föredragshållare torde kommittéledamoten fröken Anna Åbergsson stå till förfogande. Efter nämnda föredrag jämte eventuell diskussion skulle följa den sedvanliga överläggningen mellan krets-nämnd och kretsrepresentanter.

Andra dagen efter lunchrasten anslås till en diskussion om speciell skyddslagstiftning för kvinnor. Kommer denna diskussion till stånd har fröken Ingeborg Walin lovat framlägga den nya organisationen Open Door International's synpunkter i frågan.

Föredrags- eller diskussionsämne för ett kvällsmöte har ännu ej beslutats.

Andra mötesdagens afton anordnar Stockholmskretsen gemensam middag för mötesdeltagare med tillresande förbundsstyrelsemedlemmar och kretsombud som inbjudna gäster.

Homeopatisk Behandling Dr. Harald Helleday

**Leg. homeopatisk läkare (U. S. A.)
Norrtullsgatan 55, 3 tr. Tel. 85670.**

Tid beställes pr telefon
vardagar mellan 8—9 och 6—7.

Lady Rhonddas sex punkter.

När Lady Rhondda för några veckor sedan trädde in i Grand Hôtels sal i Stockholm för att på inbjudan av Akademiska Kvinnors Förening berätta om hur hon och den sammanslutning hon startat, The Six Points Group, arbetar, var hon för mängden av de närvarande utan tvivel en gammal bekant. Även om de inte personligen sammanträffat med henne eller hört henne när hon förra gången gästade Stockholm. Men Lady Rhonddas sex programpunkter med avseende på likställdhet av män och kvinnor i socialt och ekonomiskt hänseende är sedan länge kända även utanför hennes eget land, och hennes direkta insats för att få dessa principer erkända likaså. Därtill hennes kamp med överhusets konservativa lordar om sin rätt att i egenskap av "Peeress in her own right" ta plats vid sidan av lorden "in his own right", i den på rangen byggda politiska församlingen! Vilken kampanj emellertid ännu så länge inte lyckats henne att föra till ett lyckligt slut. (Det lär för övrigt vara ett tjugotal "peeresses" som med henne stängs ute från det bördspregativ som England i övrigt hyllar sig till i fråga om överhusrepresentationen.)

När man ser Lady Rhondda, det rörligt intelligenta ansiktsuttrycket, munnens bestämda linjer, den kloka,

viljekoncentrerade blicken, den breda klara pannan, svarar den yttre bilden slående väl till de egenskaper man inser måste karakterisera den Lady Rhondda man känner som den oförtröttliga vapendragaren i kamp för sociala rättfärdighetsideal.

Det är tio år sedan hon bildade sin Six Points Group, och de sex punkterna som utgör föreningens program markerar de rättsproblem som Lady Rhondda menar främst böra lösas: lika lön i statstjänst; lika lön inom lärarekåren; lika rätt för fader och moder till förmyndarskap över barnen; höjd skyddsålder för minderåriga; barnpensioner; gift kvinnas rätt att behålla sin nationalitet.

Lady Rhondda har skaffat sig ett effektivt vapen i propagandan för sina meningar. Det är den utomordentligt välredigerade veckotidningen *Time and Tide*, "Tidningen med självständiga åsikter", som underrubriken lyder. Hon är själv utgivare och huvudredaktör, och hennes namn återfinnes under spirituella och välskrivna artiklar i flertalet nummer av denna tidning, som omfattar "Politik, Litteratur, Konst". Kvinnosak står inte angiven, men den har sin odisputabla om än inte etiketterade plats. Utgångspunkterna för *Time and Tide's* hela hållning, vare sig det gäller det ena

HUSMÖDRAR! Vid inköp av konserver, frukt, kaffe m. m. efterhör priserna hos oss.

HUSMODERNS specialblandningar av KAFFE

Blandning "Extra" Kr. 5:— pr kg., N:o 1 4:— pr kg., N:o 2
3:50 pr kg., N:o 3 3:— pr kg., N:o 4 2:75 pr kg.

Husmoderns Konserver- och Fruktlager
Nybrog. 41 Stockholm Tel. Ö. 9372

eller det andra direkt uppgivna intresseområdet, är förutsättningslöst bedömande och fullkomligaste fördomsfrihet. Och därmed är allt vad vi för korthetens skull benämner kvinnosak effektivt hävdad i dess spalter.

Kvällen på Grand Hôtel var mindre en föredragsafton med Lady Rhondda som talare än en givande samtalsstund, under vilken kvinnofrågornas internationalism åter, som mången gång förr, blev fastslagen genom de "frågor och svar", som på Lady Rhonddas uppmaning utbyttes. Vi fick höra en del om engelska förhållanden och hon en del om svenska. Till större delen koncentrerade sig diskussionen kring missförhållandena på arbetsmarknaden med avseende på värdesättningen av kvinnornas arbete och deras ställning i allmänhet. Med öppen blick för det gemensamt internationella i det problem, som här framträder, har Lady Rhondda och hennes förening gått in för en internationell aktion till dess möjliga snabbare lösning. Man arbetar på att från olika länder få instämmande i en deklaration i frågan, som skulle kunna föras fram vid Nationernas Förbunds nästa möte i Genève och som skulle gå ut på att man begärde en internationell överens-

kommelse — genom beslut av Nationernas Förbund och senare ratifikation av detsamma från de anslutna staterna —: att män och kvinnor skola ha samma rättigheter på alla de områden som lyda under de föredragsingående staternas jurisdiktioner. Kunde man tänka sig att ett nämnvärt antal stater vunnes för förslaget under den närmaste tiden, vore likställighetsfrågan förd långt framåt. Under alla förhållanden skulle saken vinna mycket på att bli framlagd i Genève och där internationellt diskuterad. Lady Rhondda antydde även att det verkliga fanns utsikter till att en — visserligen utomeuropeisk och liten — stat vore villig att lägga fram en dylik deklaration vid nästa Genève-möte.

Att Lady Rhondda kommer att sätta in hela sin stora fond av energi på planens förverkligande kan ingen tvivla på som hörde henne plädera denna sak. Dess realiserbarhet kan ifrågasättas, näppeligen ej att utomordentligt mycket skulle vinnas om den kan bli genomförd.

Lyckas Lady Rhondda kan hon göra anspråk på tacksamhet från alla länders kvinnor.

E. K—n.

Överlämna vid dödsfall allt till

A.-B. Begravnings- och Sterbhusbyrå

Begravningar. Eldbegängelser. Genom särskild juridisk avd. boutredningar m. m. Juridiska råd och upplysningar kostnadsfritt till kunder. — Låga taxor. — Kontor och utställning:

Borgaregatan 6, Stockholm, (invid Högaldsparken). Tel. Sö. 2722.
Efter kl. 6 e. m. Äppelviken 614.

Astrid Stampe Feddersen.

Med Astrid Stampe Feddersen har Kvindebevægelsen i Danmark mistet et af sine "store Navne". Allerede paa et meget tidligt Tidspunkt af Dansk Kvindesamfunds Historie begynder hendes Virke i Dansk Kvindesamfunds og Kvindesagens Tjeneste, idet hun i Aaret 1883 blev valgt ind i Styrelsen for Dansk Kvinde-samfund. Dette var da i en nærmest hensygnende Tilstand; Medlemsantallet var ganske ringe, og Interessen for Kvindesagens Problemer var kun vaagen i en forholdsvis lille Kreds af Kvinder.

Astrid Stampe Feddersens første Gerning her var da at faa iværksat et meget energisk og vellykket Forsøg paa vække Interessen for og ved Medlemstilgang at styrke Dansk Kvinde-samfund, og det kan sikkert med Rette siges, at hun derved skabte det Grundlag af Medlemmer og Interesse, som var nødvendigt for at holde den danske Kvindebevægelse i Live og i Vækst — et Grundlag der i det væsentlige har betrygget Dansk Kvindesamfunds organisationsmæssige Eksistens indtil vore Dage.

Stedet er ikke her til at komme ind paa en detailleret Gennemgang af Fru Stampe Feddersens Arbejde for Kvindebevægelsen — det skal her kun herom siges, at det for de danske Kvinder har været til uvurderlig Nytte, og hertil har ikke mindst bidraget, at Astrid Stampe Feddersen

var i Besiddelse af et stærkt og usvigeligt Instinkt for den rene Kvindesag, for selve Ligerets-Idéen som det bærende i al Kvinde-sag — og ogsaa det Faktum, at hun i sin fremtrædende sociale Position — Fru Stampe Feddersen var gift med en Amtmand og Kammerherre — aldrig gik af Vejen for med det brede og jævne Lag af Kvinder, der udgør Dansk Kvindesamfund, frygtløst og overalt at sætte sit Navn og sin Person ind for Kvindesagens Idéer, saaledes som hun opfattede dem.

For hende var Kvindesagens Opgave Arbejdet for Kvindernes Ligeret, ikke mindst for Valgretten. Hende skyldtes det, at Valgretsarbejdet i en for Dansk Kvinde-samfund kritisk Periode blev sat paa Plads som Kvindebevægelsens fornemste Opgave, og for Ligerettens Idé i dens Renhed har hun arbejdet og virket uden Svinkeærinder til "det Populære" — "vi tonede altid rent Flag", skriver hun et Sted i sine Memoirer — og uden nogen Sinde at gaa paa Akkord for, at hun eller Kvindesagen skulde vinde Yndest i det almene Omdømme — ved f. Eks. at paatage sig Opgaver, som var mere velsete end det egentlige og principielle Kvindesagsarbejde.

Indenfor Dansk Kvindesamfunds Arbejde havde ogsaa i høj Grad Samarbejdet med Kvindesagens Forkæm-

**Eder kassa får S M Å påkänningar
om Ni köper från A.-B. Klänningar**

Egna ateljéer. — Förnäml. fransk tillskärare. — Förmånliga betalningsvillkor.
Klarabergsgatan 58, 1 tr., Stockholm. — Filial: Götgatan 14, 2 tr., Stockholm.

pere i de andre skandinaviske Land Fru Stampe Feddersens Interesse.

Den første Spire til det skandinaviske Kvindesagsarbejde var vokset op allerede i Slutningen af 1880'erne, og et nordisk Kvindesagsmöde var bleven afholdt i Köbenhavn i 1880. Men Bevægelsen døde ud i de følgende Aar, i hvilke der kun blev afholdt et enkelt nordisk Kvindemöde i Oslo, der dog heller ikke kom til at skabe Grundlag for et mere fast og varigt nordisk Kvindesagssamarbejde. Men i 1913 tog Astrid Stampe Feddersen i Dansk Kvindesamfund Initiativet til et nyt nordisk Kvindemöde, der afholdtes i 1914 i Köbenhavn, og efter dette ret storstilede Möde, der bidrog meget til att samle Nordens Kvinder om Kvindesagens Idéer, enedes Repræsentanter for Nordens Kvinder om et fremtidigt Samarbejde om kvindesaglige Spørgsmaal — et Samarbejde, som trods Verdenskrig og Revolutioner stadigt samler de nordiske Kvindesagsorganisationer i "Nordiske Kvindesagsforeningers Samorganisation". —

Fru Stampe Feddersen var i en meget lang Aarrække knyttet til Dansk Kvindesamfunds Ledelse og gav ved dette sit Virke dansk Kvindebevægelse en Styrke og Ligerethed, som har bevaret den frisk og levedygtig. Hun gav Kvindesagens Idé sin fulde Interesse og sit uegenlyttige Arbejde og stivnede aldrig i vedtagen Form eller Vedhængen ved Metoder, som Udviklingen havde gjort forældede.

Uden at være lyrisk højstemt eller slavisk traditionsbunden gav hun Kvindebevægelsen det smukkeste Præg ved sin rolige, venlige og formfuldendte Væremaade. Hun veg aldrig tilbage for at kritisere og reformere ogsaa indenfor Dansk Kvinde-samfund, som hun elskede højt — og for de Medarbejdere, hun efterlader, staar det fast, at hun aldrig er gaaet et Skridt udenfor det, hun ansaa for det Rette — aldrig med sin gode Vilje har gjort Uret mod Nogen.

Derfor vil danske Kvinder bevare og ære hendes Minde.

ANNA WESTERGAARD.

F. B. F:s stipendier 1930.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution har för innevarande år följande stipendier utdelats:

Fria stipendier: 500 kr. för studier för fil. kand.-examen till Lilly Arrhenius; 500 kr. för studier av husdjursskötsel i Sverige och Norge till Julia Bäckström; 500 kr. för studier vid Ecole Spéciale d'Architecture i Paris till Greta Sundling; 1,000 kr. för musikstudier i utlandet till Vera Båth.

Georg Améens fond: 2 stipendier à 200 kr. för kurs vid Institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning till Martha Hellner och Anna Olsson.

V. Rødhes fond: 300 kr. för studier för kansliexamen till Maja Sievert.

Ellen Fries' fond: 250 kr. för genomgående av den av bibliotekskonsulenterna i Kungl. Skolöverstyrelsen anordnade bibliotekskursen till Tora Hammarskiöld.

Fru Sophie Silows fond: 200 kr. för utbildning till tandtekniker till Gudrun Ramström.

Johanna Kempes fond: 2 sti-

TWILFIT

Nybrog, 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

pendier å vardera 500 kr. för medicinska studier till med. kand. Greta Tessing och med. kand. Ella Fjellander; ett resestipendium å 1,500 kr. till med. lic. Helena Klein.

Fröken Hilda Nilssons fond: 1,250 kr. för medicinska studier till med. kand. Greta Ekström-Hermanrud.

J. M. Hedéns fond: 400 kr. för fortsättningsstudier för ex. barnmorska till Ida Forslund.

Från länsnämnderna ha följande stipendier utdelats:

Stockholms stad: 475 kr. för studier för fil. mag.-examen vid Stockholms Högskola till Dagny Ljung.

Norrbottnens län: 400 kr. för studier vid lanthushållsseminarium till Elley Westin.

Västerbottnens län: 335 kr. för kurs vid Samariterhemmet i Uppsala till Dagny Nordgren samt från Fröken Ebba de Lavals fond 400 kr. för kurs vid Sydsvenska gymnastikinstitutet till Ingeborg Modig.

Västernorrlands län: 230 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Alva Katarina Bodin; 230 kr. för kurs vid Svenska Fattigvårds- och barnvårdsförbundet till Elma Theresia Grundström.

Jämtlands län: 225 kr. för kurs vid Högre lärarinneseminarium vid Stiftelsen Kjellbergsska flickskolan i Göteborg till Ulla Vagenius.

Gävleborgs län: 225 kr. för kurs vid handarbetsseminarium till Astrid Holmgren.

Kopparbergs län: 290 kr. för kurs vid Tekniska skolan i Stockholm till Ingrid Glasell.

Värmlands län: 225 kr. för kurs vid Svenska Fattigvårds- och barnvårdsförbundet till Adèle Andersson.

Uppsala län: 225 kr. för kurs vid småskoleseminarium till Gund Danielsson; 225 kr. för kurs vid av staten godkänd sjuksköterskeskola till Margit Lilliedahl.

Örebro län: 225 kr. för kurs vid skolköksseminarium till Greta Rune.

Södermanlands län: 300 kr. för kurs vid av staten godkänd sjuksköterskeskola till Brita Edman; 300 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Margit Hernlund; 300 kr. för kurs vid Statens skolköksseminarium för utbildande av föreståndarinnor vid större anstalter till Ingrid Lundberg.

Västmanlands län: 250 kr. för kurs vid lanthushållningsseminarium till Sonja Areskough.

Östergötlands län: 325 kr. för studier vid högre lärarinneseminarium till Inga-Lisa Sandström; 300 kr. för kurs vid Röda Korsets sjuksköterskeskola till Kerstin Håkansson.

Skaraborgs län: 600 kr. för akademiska studier till Aina Meijel; 300 kr. för kurs vid Skara folkskoleseminarium till Gudiva Lundell; 250 kr. för kurs vid Svenska Fattigvårds- och barnvårdsförbundet till Margit Pettersson.

Älvsborgs län: 320 kr. för kurs vid av staten godkänd sjuksköterskeskola till Annie Berntsson.

Göteborgs och Bohus län: 385 kr. för kurs vid av staten godkänd sjuksköterskeskola till Greta Halldin; 385 kr. för studier vid Högre lärarinneseminarium vid Stiftelsen Kjellbergsska flickskolan i Göteborg till Karin Natt och Dag.

Gotlands län: 300 kr. för kurs vid av staten godkänd sjuksköterskeskola till Elsa Karlsson.

Kalmar län: 290 kr. för kurs vid skolköksseminarium till Lilly Kronholm.

Kronobergs län: länsfonden: 300 kr. för studier vid högre lärarinneseminarium till Ingeborg Sylwan; Elfvingsska fonden: 230 kr. för kurs vid lanthushållningsseminarium till Astrid Sjöström; Nanny von Baumgartens fond: 220 kr. för kurs vid av staten godkänd sjuksköterskeskola till Margaretha Karlsson; 220 kr. för kurs vid Svenska Fattigvårds- och barnvårdsförbundet till Elna Carlsson; 220 kr. för kurs vid Flensburgska vårdanstalten i Malmö till Greta Stille.

Jönköpings län: 250 kr. för kurs

HUSMODERNS
Tvättinrättning

Motto:
Allt till kundens bästa.

SCHÉELEGATAN 13. Tel. Kungsh. 9499
Specialité: Tvätt och torkning. Exp. endast 2 å 3 dagar
Garanteras: Inga frätande tvättmedel. Extra fin mangling.

Snabbt utförande.

Billiga priser.

vid Kungl. Högre lärarinneseminarium till Margit Dahlberg.

Kristianstads län: 300 kr. för studier för fil. lic. examen till Frida Palmér.

Blekinge län: 300 kr. för vävlärrarinnnekurs till Lilian Andersson.

Hallands län: 225 kr. för kurs vid småskoleseminarium till Lisa Maria Lunde.

Malmöhus län: 300 kr. för kurs

vid småskoleseminariet i Lund till Alice Andersson; 350 kr. för kurs vid Institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning till Elsa Lundgren; 250 kr. för kurs vid Högre lärarinneseminarium vid Stiftelsen Kjellbergsska flickskolan i Göteborg till Margot Schlossherr; Henriette Coyets fond: 500 kr. för medicinska studier till med. kand. Inger Wenster.

Insamling för en gravvård över Oscar och Agda Montelius.

Den 4 november 1921 avled Oscar Montelius. Han var en storman inom vetenskapens värld, en av den moderna fornkunskapens främsta grundläggare. En arbetare var han som få, och hans arbeten spred glans över vårt land och skänkte svensk forskning en vidsträckt berömmelse. Vänsäll och frikostig, delade han ymnigt med sig av sina håvor åt landsmän och främlingar — tusenden och åter tusenden njöto hans undervisning och lyssnade till hans föredrag. Gärna offrade han sin tid för samhällelig gärning. Han var en storvulen svensk av mäktig resning; sent skall hans minne dö. Men på hans grav finnes ännu intet märke, och innan 10-årsdagen av hans fränfalle gått till ända, önska hans vänner och beundrare resa en vård över honom.

Samma vård skall även stå över hans maka, Agda Montelius, f. Reuterskiöld. Hon var en sällsynt ädel och storslagen personlighet. Hennes insats på det sociala arbets-

fältets olika områden har varit banbrytande och efterlämnat djupa spår. Driven av varm rättfärdighetskänsla och ledd av sin klara, vidsynta blick ägnade hon sina krafter åt att hjälpa och stödja de svaga i samhället. Föreningen för välgörenhetens ordnande och många andra sammanslutningar, inom vilka hon verkat, bevara henne i vördnad och tacksamt minne.

Vi, undertecknade, tillåta oss härmed inbjuda de bortgångnas vänner och beundrare att teckna bidrag till resande av ett minnesmärke över Oscar och Agda Montelius. Uppe på Lindhagens kulle, där deras gravurnor äro nedsatta, skall uppkastas en hög, sådan den anlades över forntidens hövdingar.

— — — — —
För K. VITT., HIST. o. ANTIKVI-
TETSAKADEMIEN

Henrik Schüick. Sigurd Curman.

För FÖRENINGEN FÖR VÄLGÖ-
RENHETENS ORDNANDE

Joh. O. Ramstedt.

Modesalong

Firma Gerda Janson & Co

Innehavare: Ebba Olson & Gerda Janson
(Etabl. 1904) Drottninggatan 45, Stockholm

Fredrika-Bremer-Förbundet har uppmanats deltaga i insamlingsarbetet, då det gäller resandet av en gravvård även över Agda Montelius, förbundets mångåriga, högt skattade ordförande. Monumentet beräknas kosta 7,000 kr. och utföres efter en förslagsritning av arkitekten H. Wadsjö.

Förbundsmedlemmar, som önska deltaga

i insamlingen, torde före maj månads utgång insända sina bidrag till Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Klarabergsgatan 48, Stockholm C.

Givetvis överlämnas det åt givare att själva bestämma storleken av sina bidrag och även de minsta belopp mottagas med tacksamhet.

Margaret Howitts Fredrika-Bremerminnen.

I.

En vacker oktobermorgon 1863 landade en ung engelska i Göteborg. Överresan med ångbåten Argo hade varit ganska god om än Nordsjön inte alldeles förnekade sin vanliga temperamentsfullhet utan presenterade ett "upprört, dunkelgrönt hav med höga, skummande vågor, som rullade mot norr, hän till den eviga isen, till vita björnar och jättestora valar". Skådespelets "sublima ödslighet" hade också för den unga resenärens fantasi frammanat bilden av de gamla vikingars drakskepp klyvande vågen.

Det var nämligen en engelska som visste en del om de nordiska ländernas historia och litteratur, som den där dagen för omkring sextiosex år sedan landsteg i Göteborg, och som främling kom hon inte. Ingen mindre än Fredrika Bremer väntade henne till sig som gäst för vintern och ännu en tid framåt, och hennes föräldrar var William och Mary Howitt, det engelska författare- och översättare-

paret, som specialiserat sig på de skandinaviska ländernas litteratur och som introducerat Fredrika Bremers romaner i England. För den unga Margaret var inte heller svenska språket alldeles obekant, om än hon saknade övning i att tala det och nu kom till Sverige för att fullkomna sig däri.

Med spänning motsåg hon sammanträffandet med Fredrika Bremer, föräldrarnas celebra vän, vilken hon inte sett sedan Fredrika tolv år tidigare hade gästade deras hem i London på sin återresa från Amerika. För övrigt var berömda personer ingen ovanlighet i det Howittska hemmet, där möttes litterära storheter från in- och utlandet, och de nya estetapostlarna, prerafaeliterna, var där som hemma hos sig. Tennyson, Mrs Gaskell, Mrs Beecher Stowe, Ruskin, Dante Gabriel Rossetti med flera förnämiteder hörde till vän- och umgängeskretsen. Ovan var inte Margaret vid att umgås med fint folk, men

Ernst Mattssons *Snörmakeri & Bandfabriks-
Aktiebolag - Stockholm*

Rontor och Fabriker: 33 Arbetargatan. Tel. R. 320 96, R. 81 89.
Försäljningslokal: 52 Klarabergsgatan. Tel. 137 96, Norr 196 96, - Affären grundad 1833

hon hade varit bara barnet den gången då Fredrika Bremer var hos dem i London, så hon var ändå en smula nervös inför mötet. Men återseendets ögonblick i Stockholm lugnade henne genast, och när Fredrika Bremer tog henne i famn med ett "välkommen till ditt svenska hem", blev detta den lyckliga början på det år i Sverige som Margaret Howitt under sin långa levnad alltid skulle minnas som något av det käraste hon varit med om.

Nu när budet om att hon, nittio-årig, gått bort, är det värt att påminna om henne själv och återuppliva något av hennes personliga minnen av Fredrika Bremer. Hennes 1866 publicerade bok, *Twelve Months with Fredrika Bremer in Sweden* (Ett år hos Fredrika Bremer som den nämnes i den svenska översättningen), är tillgänglig för alla — som kan få tag i den! För mig ligger det närmast till hands att dröja vid hennes mig direkt berättade minnen i den tolvåriga livliga korrespondens oss emellan, som först bröts ett par veckor före hennes död på grund av hennes sjukdom. Det hör inte till alldagshändelserna att ha kommit i förbindelse med någon som känt Fredrika Bremer, och därtill så nära och intimt som Margaret Howitt, och som vid en så hög ålder som hennes kan med fullkomlig minnesgodhet och därtill med espri och kostlig humor tala om sin ungdoms stora upplevelse.

Damskrädderi och Klänningssömnad

Tegnérgatan 1¹¹. Stockholm. Tel. 95 81
(Hållplats för spårvagnslinje 1 o. 6 samt busslinje 55.)

Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till 1:sta klass damskrädderi och klänningsateljé. Vålgjort arbete och humana priser. Vördsamt *Ruth Gustafson*.

Det var under utgivningsarbetet med Fredrika Bremers brev som Klara Johanson, med sin aldrig svikande energi i fråga om att spåra upp brev från Fredrika och förbindelselänkar med hennes många korrespondenter världen runt, föreslog att vi skulle i *Notes and Queries* förfråga oss om eventuellt existerande upplysningskällor med avseende på det vi sökte. Det ledde till upptäckten av att Margaret Howitt ännu levde och till att ett första brev från henne, daterat den 28 juli 1918, kom oss till handa — hälsat med ett jubel som kanske endast den förstår som själv levat i ett forskningsarbete sådant som vårt då! Men upptäckten resulterade i något ännu mera än fördelen av att få anlita denna utomordentliga förstahandskälla i fråga om Fredrika Bremer under hennes näst sista levnadsår. Den blev för oss begynnelsen till en livlig personlig kontakt med Margaret Howitt, om än omständigheterna gjorde att den alltjämt uppehölls genom korrespondens.

"Tillåt mig börja med att säga", lydde inledningsraderna i det första brevet, "att det alltid är en lycka för mig blott att tänka på Sverige och dess nobla folk, hur mycket mer känner jag det icke så när det erbjuder sig ett tillfälle att adressera ett brev dit."

Till vår utesägliga glädje tog hon sig allt talrikare tillfällen att dit adressera brev, och de blev alltmera direkta vänbrev. En tjock packe ligger

Rudolph Björklund & C:o.,

Tapeter Malm Morgsg. 8
Stockholm

bredvid mig nu, den prydliga pikturen vittnar minst av allt om att det är en åttio—nittioåring som skrivit dem och lika litet gör innehållet det. Ur dem växer fram bilden av en livlig, spirituellt och intressant människa, som genom ett innehållsrikt och långt liv i en förunderlig grad bevarat själens och sinnets ungdom och friskhet.

Redan genast ledde hennes meddelande om faktiskt existerande brev från Fredrika till hennes mor och henne själv till avslöjanden av hennes egna öden. Fern Cottage, Launceston, lydde adressorten på hennes brev, men i den lilla pittoreska Cornwallstaden hade hon hamnat vinddriven av kriget och alla hennes personliga tillhörigheter, däribland de dyrbara dokument som vi framför allt åtrådde, fanns under lås och bom i — Innsbruck. Det var ju ännu krigstid, och hon hade ingen som helst kommunikationsled till den kära österrikiska vän, baronessan Julia von Franckenstein, med vilken hon före kriget under tjugofem års tid delat det hem där allt vad timligt var av hennes ägodelar var tillfinnandes. Krigsutbrottet hade överraskat dem i Bretagne, där de tillsammans tillbringade sommaren. Genom särskild hög bemedling smugglades baronessan von Franckenstein lyckligen ut ur Frankrike till Schweiz — flykten äventyrades i hög grad av en Mezzofanti till papegoja, tillhörig baronessans medföljande kammarjungfru, men vilken dock ur sitt förråd av världsspråk var barmhärtig nog, el-

ler skall man säga intelligent nog, att uteslutande välja franska och inte kompromettera sällskapet inkognito genom ett enda tyskt ord så länge de befann sig på fransk mark! Miss Howitt, lyckligare än vännen, var inte i fientligt land och riskerade inga äventyrligheter för att komma över till England. En ren tillfällighet förde henne till det lilla Launceston — som blev hennes hem för de återstående sexton åren av hennes liv. Till Innsbruck kom hon aldrig mera.

Sina papper och övriga tillhörigheter fick hon efter hand till sig, när fredliga förbindelser länderna emellan åter upptogs. Även sin vän — det må berättas här i förbigående — blev det henne beskärt att återse, i England, fyra år efter fredsslutet. Härom skriver hon själv, på sitt oemotståndligt humoristiska sätt, med citering av Shakespeares "milk of human kindness", att det är inte bara denna som existerar utan även "the Milk & Chocolate of human Kindness". Hennes "generösa kväkarekusin" av den stora chokoladfirman Cadbury hade nämligen för att göra henne en glädje inviterat den förut rika, nu genom kriget ruinerade baronessan von Franckenstein till England på ett besök och ordnat hela resan för henne.

Ja, Margaret Howitt var av kväkarsläkt. Hennes föräldrars engelskt intensiva reseliv hade emellertid lett till upprepade vistelser i Rom, där också bägge hennes föräldrar avled, och om det nu var påverkan i påve-

Tandläkare ERIK LINDBLAD

Sveavägen 102, 2 tr. (Hiss). STOCKHOLM

Mottagning efter överenskommelse pr telefon 81980.

staden eller huru därmed än förhöll sig, men såväl Mrs Howitt som Margaret blev katoliker. I sin reträtt på ålderdomen, det lilla Launceston, kom hon att bebo ett hus tillsammans med ett par katolska "Fathers". Genom dessa kom hon också i närmare kontakt med abbedissan och nunnorna i Syon Abbey, det gamla engelska birgittinerklostret som räknar obrutna anor från medeltiden. Och här sätter Margaret Howitts andra, med Sverige förbundna stora intresse in. Fredrika Bremer o c h Birgitta, det duger! Nu börjar hon översätta Birgittas revelationer, vilka först publicerades i småbitar i Josephtsystrarnas och Birgittinersystrarnas tidskrift *The Poor Souls Friend* och sedan utgavs för sig. Fylld åttio år skyggar hon inte heller för att taga upp arbetet med en storbiografi, Birgittas liv. Tolv kapitel fick hon färdiga. När domen om att hon, vid sin höga ålder, måste underkasta sig en operation för att i lyckligt fall temporärt hejda ett svårt ont, var det troligen önskan att om möjligt få tid att fullborda sitt arbete, som främst ledde henne till beslutet att göra detta riskabla experiment. Hennes underbart starka fysik förde henne igenom operationen och gav henne en månads konvalescens, på det av nunnor ledda St. Michael's hospital, men längre räckte den inte. Hon fick inte sluta sin Birgittabok. En av hennes katolska vänner lär

komma att göra det med hjälp av hennes anteckningar.

Hennes omfångsrika, på tyska utgivna biografi över konstnären Friedrich Overbeck, ledaren av den i förra hälften av 1800-talet framträdande riktning, som utgjorde ett återupplivande av italiensk quattrocentism i tysk konst och vars anhängare kallade sig "Nazarener", visar kombinationen hos Margaret Howitt av det intresse för konst, för vilket redan det Howittska hemmet var bekant, och hennes egna religiösa intressen. Overbeckbiografien blev hennes färdiga stora verk.

Men för allt vad hon sysslade med, Fredrika Bremer och Sverigeåret gick aldrig ur hennes minne. Det synes som om hon erinrade sig allt i detalj. I min ägo har jag en plan som hon 1923 skickade mig över Fredrikas våning vid Övre Bangatan, i huset vid nuvarande Sergelgatan som bär minnestavlan över porten. Där är allt minutiöst uttrit, fönster och dörrars plats till och med möbleringen. Man får veta var Fredrikas länstol var placerad vid det runda matbordet i salen, likasom Margarets egen och Hanna Blomqvists — Fredrikas protegé som utbildade sig i ritning och modellering i Slöjdskolan. I förmaket finner man Fredrikas skrivbord i det ena hörnet, i ett annat ett bord med hennes kära minersalsamling, hopbringad på hennes långa resor; mitt på ena långväg-

Har Ni
**Huvud-
värk?**

Då bringa TOGAL-tab-
letterna hjälp på några
få minuter. Rek. avläka-
re. Finnes på apoteken å
Kr. 2:40 och 0:85.

V. A. Palmérs
Gravvårdsutställning

Norrtullsgatan 38, Stockholm

Tel. 206 182

Bost. 312946

gen står soffan och mitt däremot på den andra pianot, mitt på golvet ett ovalt bord med tidningar och tidskrifter. Här vid bordet har Fredrika också sin särskilda länstol, liksom Margaret sin bestämda stol och Hanna Blomqvist sin gungstol, alltid på samma plats.

Årsta, där Miss Howitt tillsammans med Fredrika tillbringade sommaren 1864, då Fredrika som bekant hyrde övervåningen av den dåvarande ägaren patron Saxenberg, har hon i lika troget minne. I ett brev kommenterar hon undertecknads skildring av Årsta i Fredrika Bremers bild (som jag skickat henne och som hon utan svårighet läst på svenska). Hon genomgår punkt för punkt beskrivningen och kompletterar den med en mängd smådrag och har tydligen ett intensivt nöje av att återkalla minnesbilderna.

Fredrikas gamla kära vänner och de unga, som hon själv mötte här, karakteriserar hon livligt och målande. Lotten Wennbergs ståtliga gestalt och handlingsfärdiga hjärtegodhet, Fredrika Limmell med sina sociala intressen, aftonkottariets "gubbar", den tystlätne major Myhrberg och den diskuterande professor Bergfalk, professor Sven Nilsson med sin vackra dotter Ida, för vilken Margaret fattar en varm vänskap, alla passerar de revy. För att inte tala om romanfiguren Stephan Poles, Fredrikas speciella protegé bland de landsflyktiga polackerna, vilka vid denna tid påkallade uppmärksamhet och in-

tresse var de höll till, förvisade från sitt olyckliga land.

Oftast återkommer dock Miss Howitt till de unga flickvänner hon förvärvade. Det är framför allt de kära seminariekamraterna, ty denna unga engelska använde sin Stockholmsvinter till att följa lektionerna på det 1861 öppnade Högre Lärarinneseminariet. Hon hade bara att gå tvärs över gatan för att komma dit, och Fredrikas gillande av detta förehavande behöver man inte ifrågasätta! Där råkar hon då bl. a. Jenny Rosander, Maria De Vylder, Ebba Gregersson. Anna Hierta minns hon som en av de mest förtjusande svenska flickor hon träffat och är livligt intresserad av att höra att fru Anna Hierta Retzius ännu lever, d. v. s. vid tiden för vår tidigare korrespondens. Från Årsta har hon de unga flickorna Saxenberg i vänligaste minne, liksom den Lagerwallska ungdomen i Österhaninge prästgård; till Walborg Lagerwall skickar hon en vänlig hälsning — som med glädje blir mottagen, och en återhälsning vidarebefordras genom oss från henne till Margaret.

Och Fredrika själv, hur kommer hon fram i Miss Howitts brev? Ni måste komma ihåg, skriver hon en gång, hur ung jag var och att "tant Fredrika" naturligtvis i min uppfattning stod på ett visst imponerande avstånd från lilla enkla jag. Ibland kunde det hända att Fredrika med sina radikala åsikter, sig själv alldeles ovetande, chockerade den engelska flickan. En vacker vårmorgon hade Fredrika faktiskt försatt henne i full-

Vid behov av **Kapp- & Dräkttyger** vänd Eder till

David Södermans Klädeshandel
Drottninggatan 22 Stockholm

Dr. Med. J. MÖLLER,
Homöopatisk Praktik, Stockholm 4.
Mott. 10—1, 3—5, Sönd. 1—3. T. V. 863.
Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.
Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

komlig själsångest genom att anmärka att bibeln inte kan anses såsom direkt inspirerad av Gud, den måste läsas med förbehåll. "Jag fick på mig hatt och kappa och gick ut fullkomligt förtvivlad", berättar Miss Howitt, "och jag kommer livligt ihåg hur jag stannade framför en synnerligen enkel speceribod på Drottninggatan, där en skrumpen apelsin tronade som huvudläckerhet bland korrinter och russin, mekaniskt stirrande, men med en känsla av att jorden öppnat sig framför mina fötter." Den senare katolska konvertitens läggning skönjes kanske redan här, men säkert också en viss specifikt engelsk grundsyn.

Fredrika Bremers framsynt radikala uppfattning av samhällsproblemen var den unga flickan ännu inte färdig att förstå. Hon berättar att *H e r t h a* inte tilltalade henne, och den kvinnoemancipationsrörelse, som hon kände till från England och Amerika, hade hon avsmak för. En av de första emancipationskvinnor hon sett var en kvinnlig läkare från U. S. A., Dr. Walker, som besökte hennes föräldrar och chockerade hela grannskapet genom att uppträda i bloomerkostym! Familjen Howitt var tydligen inte mogen för detta, kanske gjorde sig också härvidlag dess esteticism gällande, och den inte ännu vuxna Margaret kunde inte förlåta denna bloomerklädda individ att hon i hennes autografalbum, där Tennyson med sin fina och prydliga handstil endast tagit ett litet rum, fyllde flera av de dyrbara bladen med den

upprepade deklARATIONEN: "Right is of no sex." "Right is of no sex" etc., etc.

Men om än barnet och den unga Margaret Howitt stod oförstående inför den mäktiga reformrörelse, som då var i sin begynnelse, och om hennes läggning i allmänhet gjorde att hon aldrig kom att omfatta den med direkt intresse, hon var tillräckligt vidsynt och i bästa mening levande för att inte senare fatta dess verkliga innebörd. En av hennes närmaste vänner ända från barndomen var också en av Englands tidiga kvinno-sakskvinnor, Bessie Parkes, gift Madame Belloc och mor till den kände Hilaire Belloc. Det var härdig tåga i engelskorna av Margaret Howitts generation, och hon berättar som den naturligaste sak i världen att Madame Belloc en dag i juli 1920 kom, då 91-årig, från sitt hem i Sussex för att hälsa på Margaret i hennes hem i Cornwall. Två år senare skriver emellertid Margaret om att hon fått ett brev från henne, som förefaller henne vara snarare skrivet med en sticka än med en penna och nästan omöjligt att dechiffra. Den över 80-åriga vännen anmärker på den 93-åriga och säger att hon måtte åldrats mycket sedan de såg varandra för två år sedan. Inte heller tyckes Madame Belloc ha uppfattat eller tagit notis om ett meddelande som Margaret gjort henne, nämligen att hon funnit att Fredrika Bremer nämner Bessie Parkes i en biljett till Mrs Howitt under sin vistelse i London 1851. Det synes ha varit fråga om

BEN- och fotåkom-
mor b o t a s.

Ruben Theander
ex. sjukgymnast.

Fotvårdskliniken, Hant-
verkareg. 36¹. Obs.! Kost-
nadsfri rådfrågn. Kh.30766

ett sammanträffande. "Jag är rädd att hennes minne så väl som hennes syn håller på att ta av", slutkommenterar Margaret sin gamla väninnas otillfredsställande brev.

Den här omtalade biljetten från Fredrika till Mrs Howitt hör till den dyrbara samling av femtiofem stycken brev, som Margaret Howitt översände till Klara Johanson och mig, sedan hon fått dem till sig från Innsbruck och som hon bad oss behålla, då hon ansåg oss så att säga vara rättsinnehavare i vad det gällde brev från Fredrika Bremer. Hon hade gått igenom vartenda brev, numrerat dem och försett dem med värdefulla kommentarer. De, tillsammans med ännu andra opublicerade Fredrikabrev, överkomna efter vår avslutade utgivning av Fredrika Bremers brev, väntar ännu så länge på att komma ut i ett eventuellt supplementband. Dessa handlar till stor del om Mrs Howitts översättningsarbete med Fredrikas böcker, och i sammanhang därmed finns en mängd intressanta yttranden av Fredrika om hennes författarskap och egna böcker.

Miss Howitt, ehuru till det allra sista, då sjukdomen satte in, frisk och vid full vigör, räknade dock med en snart utmätt livslängd och beställde under de senare åren om sitt hus med tanke därpå. Det bringade oss, förutom de dyrbara breven, många små minnen av Fredrika Bremer. Samtidigt är dessa ju förknippade med Margaret. Man kan säga att de

tillsammans utgör en hel liten Fredrika Bremer—Margaret Howittsamling.

De sista meddelanden som nådde oss från Miss Howitt var brev dikterade av henne från sjukhuset efter operationen. Det är helt den livliga, starka Miss Howitt, som vi förut känt. Hon har det härligt, ömt vårdad av sjukhusets nunnor, hon ligger på en balkong i det ljuvliga vårsolskenet och hon sänder de varmaste vänhälsningar. Hon underlåter inte att berätta, då hon menar att det särskilt bör intressera "dear K. J.", att sjukhusets läkare är en nunna, som tagit slöjan efter avlagd doktorsexamen.

Kort efter det sista av dessa brev kom meddelandet om hennes död den 8 sistlidne april.

ELLEN KLEMAN.

Nya förbundsmedlemmar

H a l m s t a d: Fröken Nina Cristenson, fröken Ingrid Hontwedt, fröken Anna Janger, fru Karin Johnsson, fru Gertrud Järpe, fru Tora Nordström, fröken Alice Persson.

H u d i k s v a l l: Fru Hedvig de Verdier, Ljusdal, fru Judith Levin, Stenhamra, fru Anna F. Olsson, Stenhamra, fru Anna Olinder, Ljusdal.

K a r l s k r o n a: Fru Ragnhild Broman, fru Ester Gustrin, fru Astrid Gyllencreutz, fru Agda Dunér, fröken Maj Petersson, fröken Daga Rosenblad, fru Märta Sandberg, fru Steneman.

K a r l s t a d: Fru Märta Setterberg, fru Gunvor Tidner, fröken Karin Hessel-

Administrativa ärenden, särskilt hos Jordbruksdepartementet, Domänsdepartementet, Domänstyrelsen, Lantbruksstyrelsen, Lantmäteristyrelsen, Egnahemsstyrelsen och Kammarkollegium.

Förmedling av lån till kommunala myndigheter.

Aktiebol. Victor Johanson

Kungsg. 13, Biblioteksg. 11 - Sthlm
Telefoner: 2872, 2889, 15932, 15934.

(Organisationsbyrå för den jordbrukande befolkningen.)

gren, fru Hedvig Klingenstierna, fru Ester Löfgren.

L a n d s k r o n a: Fru Berta Bengtsson.

L u n d: Fru Helga Åkesson, fru Signe Höjer.

M a l m ö: Fröken Elsa Ekblad, fru Alfhild Lindnér, fru Greta Nosslin, fru Maria Bergenstråle.

M a r i e s t a d: Fru Anna Hellberg.

N o r r k ö p i n g: Tandläkare Helga Hagberg, fru Hedvig Lindvall, fru Dagny Fredholm.

N y k ö p i n g: Fru Elsa Kindahl, fru Annette Hedin, fru Irmgard Junger, fru Mimmie Lindström, fru Gunhild Stålbrand.

S t o c k h o l m: Fru Anna Gyllensvärd, fru Lalla Dunér, fru Eva Stålhammar, fröken Ruth Matthisen.

S v a l ö v: Fru Stina Gärsner, fru Anny Jönsson, fru Greta Landgren, fröken Karin Linderöth, Trolleholm, fröken Ida Nilsson, fru Signe Nilzén, Trolleholm, fru Mathilda Olofsson, fröken Elsa Olsson, fröken Kerstin Österman.

V ä n e r s b o r g: Fru Forsberg, fru Ellen Gadde, fröken Agnes Svensson.

Ö s t e r s u n d: Fru Märtha Hedberg, fru Vire Heilborn, fru Anna Langeen, fru Inez von Schoting, fru Anna Schale, fru Hertha Wagenius, fröken Agnes Zetterström.

F.-B.-F.-kretsarna.

Gävlekretsens sammanträde den 27 mars å Hotell Baltic under fru Anna Björks ordförandeskap.

Till kretsens representanter vid årsmötet i Stockholm den 16—17 juni utsågos fruarna Elsa Andersson, Gunhild Delin, Hedvig Törjesson, fröken Marta Schrewelius och fru Anna Bäcklin, med fruarna Jenny Höjer, Gerda v. Friesen, fröken Louise Gripenberg, fruarna Tora Arthur och Hildur Löf som suppleanter.

Efter förhandlingarna höll Fredrika Bremer-förbundets sekreterare, fröken Ida von Plomgren, Stockholm, inför en synnerligen tacksam och intresserad publik föredrag om Nordens trenne frejdade föregångskvinnor i arbete för kvinnans frigörelse: Fredrika Bremer, Mathilde Fibiger och Camilla Collet. Därefter samkväm.

Halmstadskretsen inbjöd den 8 april sina medlemmar att åhöra ett föredrag av arkitekt Otto Schultz, innehavare av den välkända heminredningsfirman Boet i Göteborg, om "Funktionalism i hemmet". Föredraget illustrerades av skioptikonbilder. Hemslöjdsföreningen hade samtidigt anordnat en vacker utställning av de arbeten, som från Halmstad skola sändas till Stockholmsutställningen i sommar. De demonstrerades av fröken Ellen Dominicus. Efter föredragen samkväm med supé. Mycket talrik publik, även icke medlemmar.

Hudiksvallskretsen hade den 4 april ordnat en föredragsafton i Församlingshuset i Ljusdal, med fröken Ida von Plomgren, Stockholm, som talade om de Tre pionjärerna Fredrika Bremer, Mathilde Fibiger och Camilla Collet. Fruarna Igglund och Levin medverkade med pianomusik och sång. Fru Stina Rodenstam meddelade efter föredraget att budskap kommit om drottningens frånfälle och ägnade drottning Victoria några minnesord.

Hälsingborgskretsen hade den 10 april sammanträde, vilket inleddes med en hyllning till drottning Victorias minne. Den talrika församlingen åhörd stående fröken Signe Wennbergs vackra och varma minnesord, skådespelaren Robert Johansson reciterade kammarherre Adolf Berencreutz' minnesdikt om drottningen till Chopins sorgmarsch, spelad av fröken Margit Högestedt. Därefter höll fil. och teol. kand. fru Ester Lutteman, Lund, ett med stort intresse åhört föredrag om "Livsåskådning och livsföring".

Kretsens upplysningsbyrå har under

Fru Eva Hårleman, Specialist i
Paraffininjektioner. Modern ansiktsbehandling, Plastiska operationer utföras av kirurgen Dr Kapp, Steinaf-Kapps injektioner, diatermi o. massage för klena personer.
 Drottninggatan 81 A, Stockholm. 11-5. Tel. Norr 3441.

Fröken Laurell höll ett intresseväckande föredrag om spanska högslättens och staden Toledos historia under morernas, återerövringsens och inkquisitionens tid, belyst med balloptikonbilder. Efter föredraget serverades spansk choklad av föreningsmedlemmar, klädda i spanska dräkter med mantiljor. Under aftonen exekverades spansk musik, och slutligen serverades spanskt vin och frukt.

Skellefteåkretsen sammanträdde den 31 mars, varvid fröken Ida von Plomgren, Stockholm, talade om Fredrika-Bremer-Förbundets syften och verksamhet.

En damkör under ledning av fru Thorborg Markstedt utförde några sångnummer.

Svalövs-kretsen hade årsmöte den 7 mars å Fridhem under fru Signe Nilsson-Ehles ordförandeskap. Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogos, och decharge beviljades. Samtliga i tur avgående funktionärer återvaldes. Att representera kret-

sen vid årsmötet i Stockholm den 16 och 17 juni valdes fröknarna V. Månsson och E. Åkerberg.

Umeåkretsen sammanträdde den 1 april i seminariets högtidssal, varvid fröken Ida von Plomgren, Stockholm, höll ett föredrag om "Tre pionjärer", Sveriges Fredrika Bremer, Danmarks Mathilde Fibiger och Norges Camilla Collet.

Efter föredraget samlades styrelsen och en del av kretsens medlemmar till supé på Hushållsskolan. Ordföranden, fru Fanny Bergström, tackade under supén fröken von Plomgren för det intressanta föredraget.

Örebrokretsen sammanträdde den 7 april i Risbergsskolan, varvid fröken Sigrid Lundgren från Göteborg höll föredrag om "Settlement"-rörelsen, dess förutsättningar och mål samt skildrade verksamheten i ett svenskt settlement, studiehemmet Nordgården i Göteborg. Sammanträdet var talrikt besökt.

Begär alltid

Kobbs Thé

OBS! Äkta endast med vidstående
varumärke som är lagligen skyddat

KONTROLLANT: DOKTOR J. E. ALÉN

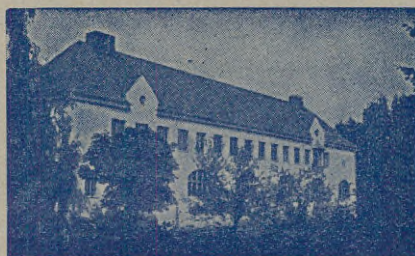
HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
Redaktör: *Ellen Kleman.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50 27 62.

Solbacka Läroverk

(Internat för gossar; 30:e läsåret.)

Realskola under K. Skolöverstyrelsens inspektion.

Examensrätt. Fullständigt treårigt *gymnasium* påbörjas i höst med 1:sta latin- och realring.

Härligaste sömländsk natur. Skog och sjö. Härdande friluftsliv. Moderna lokaler. — Höstterminen börjar 1 sept., inträdesprövningar under senare delen av maj. — Fullgott uppförandebetyg fordras. — Avgifter pr läsår f. n.: klass 2—3 kr. 2,000:—, klass 4—6 kr. 2,100:—, ring I kr. 2,400:—.

Ferieskola 7 juli—16 augusti.

Skolans inspektor: *Rektor Carl Svedelius, Stockholm.* — Post- och järnvägsstation: *Stjärnhov* (vid Västra stambanan, 84 km. från Stockholm). Rt. Stjärnhov 17. — Närmare upplysningar genom

Rektor Folke Goding.

Bomullsgarn.

Domestiker.

Lärfter.

Hollands.

Madapolam.

Nainsock.

Flaneller.

Kulörta

Bomulls-

tyger.

Lakanäv-

nader, m. m.

— INGEN —

HUSMODER

KAN UNDVARA

GEFLE GARN

och

**SVANENS
VÄVNADER**

Åttioårig erfarenhet garan-
terar varan.

Som snö för solen

försvinner Edra fläckar på tyg och möbler
om Ni använder rengöringsmedlet

Radiôr »»

Finns hos varje färg- och kemikalieaffär.

Innehåll.

Hemsystrar. Av *Anna Söderblom*.

Till Agnes Brantings minne. Av *Elisabeth Thorman*.

Vanartslagen.

Lady Rhonddas sex punkter.

Astrid Stampe Feddersen. Av *Anna Westergaard*.

Margaret Howitts Fredrika-Bremerminnen. I. Av *Ellen Kleman*.

F.-B.-F.-kretsarna.

Antika saker

möbler och prydnader uppköpas
till högsta priser.

Vi hämta omedelbart efter med-
delande å telefon V a s a 9677